

RAQAMLI TRANSFORMATSIYALAR SHAROITIDA TURIZM TA'LIMIDA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR INTEGRATSIYASINING PEDAGOGIK ASOSLARI

Mexmonaliyeva Gullolaxon Juraboy qizi,

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston

Milliy universiteti Jizzax filiali tayanch doktoranti

Ilmiy rahbar: **Aliqulov Salohiddin Turdimamatovich,**

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli transformatsiyalar sharoitida turizm ta'limida sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalar integratsiyasining pedagogik asoslari tadqiq etiladi. Tadqiqotda turizm yo'nalishida ta'lim olayotgan talabalarda nazariy bilimlar va amaliy kasbiy ko'nikmalar o'rtasidagi uzilish hamda raqamli vositalarning metodik jihatdan yetarli darajada uyg'unlashtirilmaganligi muammo sifatida asoslab beriladi. Ushbu muammoni bartaraf etish maqsadida sinergetik tamoyillarga asoslangan va sun'iy intellekt, virtual reallik hamda interaktiv platformalarni o'z ichiga olgan integrativ didaktik model taklif etiladi. Mazkur model ta'lim jarayonidagi komponentlar o'rtasidagi o'zaro ta'sirni kuchaytirish orqali talabalarning kasbiy-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Tajriba-sinov natijalari model asosida tashkil etilgan o'quv jarayonida talabalarning faolligi, mustaqil fikrlashi va amaliy ko'nikmalari sezilarli darajada oshganligini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari turizm ta'limida raqamli texnologiyalarni tizimli va samarali joriy etish uchun metodik asos sifatida xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Raqamli transformatsiya, sinergetik yondashuv, turizm ta'limi, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, virtual reallik, kasbiy kompetensiya, didaktik model.

Аннотация. В данной статье исследуются педагогические основы интеграции цифровых технологий в туристском образовании на основе синергетического подхода в условиях цифровых трансформаций. В исследовании в качестве проблемы обоснованы разрыв между теоретическими знаниями и практическими профессиональными навыками студентов, обучающихся по направлению туризма, а также недостаточная методическая интеграция цифровых средств в образовательный процесс. Для решения данной проблемы предложена интегративная дидактическая модель, основанная на синергетических принципах и включающая искусственный интеллект, виртуальную реальность и интерактивные платформы. Данная модель направлена на развитие профессионально-коммуникативных компетенций студентов посредством усиления взаимного влияния компонентов образовательного процесса. Результаты опытно-экспериментальной работы показали, что организация учебного процесса на основе данной модели способствует значительному повышению активности студентов, развитию самостоятельного мышления и практических навыков. Результаты исследования могут служить методической основой для системного и эффективного внедрения цифровых технологий в туристское образование.

Ключевые слова: цифровая трансформация, синергетический подход, туристское образование, цифровые технологии, искусственный интеллект, виртуальная реальность, профессиональная компетенция, дидактическая модель.

Abstract. This article examines the pedagogical foundations of integrating digital technologies into tourism education based on a synergetic approach in the context of digital transformations. The study identifies as a key problem the gap between theoretical knowledge and practical professional skills among students studying tourism, as well as the insufficient methodological integration of digital tools into the educational process. To address this issue, an integrative didactic model based on synergetic principles and incorporating artificial intelligence, virtual reality, and interactive platforms is proposed. This model is aimed at developing students' professional and communicative competencies by strengthening the interaction between the components of the educational process. The results of the

experimental study demonstrated that the educational process organized on the basis of this model significantly increased students' engagement, independent thinking, and practical skills. The findings of the research can serve as a methodological foundation for the systematic and effective implementation of digital technologies in tourism education.

Keywords: digital transformation, synergetic approach, tourism education, digital technologies, artificial intelligence, virtual reality, professional competence, didactic model.

Kirish. Bugungi kunda global raqamli transformatsiyalar jarayoni jamiyatning barcha sohalari qatori ta'lim tizimiga ham chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, sun'iy intellekt, virtual reallik va interaktiv platformalarning keng joriy etilishi o'quv jarayonini tashkil etishning yangi shakl va usullarini talab etmoqda. Ayniqsa, kasbiy yo'naltirilgan ta'lim tizimida, jumladan turizm sohasida malakali kadrlar tayyorlashda o'quv jarayonini zamonaviy yondashuvlar asosida qayta tashkil etish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasida (PF–60, 28.01.2022) ta'lim tizimini raqamli transformatsiya qilish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash masalalari alohida qayd etilgan. Shuningdek, PF–5712 (29.04.2019) va PQ–1875 (10.12.2012) qarorlarida xorijiy tillarni o'qitish tizimini takomillashtirish, zamonaviy metodlarni keng joriy etish hamda o'quv jarayonini amaliy faoliyat bilan integratsiyalash zarurligi ta'kidlangan.

Shu bilan birga, amaliyot shuni ko'rsatadiki, turizm ta'limi jarayonida mavjud metodik yondashuvlar ko'pincha fragmentar xarakterga ega bo'lib, nazariy bilimlar va real kasbiy faoliyat o'rtasida uzilish yuzaga kelmoqda. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga joriy etilayotgan bo'lsa-da, ular ko'pincha mustaqil vosita sifatida qo'llanilib, yagona didaktik tizimga integratsiyalanmayapti. Natijada talabalar bilimlarni chuqur o'zlashtirish va ularni real kasbiy vaziyatlarda qo'llashda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Bu holat ta'lim jarayonini tizimli, o'zaro bog'langan va samarali tashkil etishga qaratilgan yangi pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqish zaruratini yuzaga keltiradi.

Adabiyotlar tahlili. Raqamli transformatsiyalar sharoitida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiyalash masalalari ko'plab ilmiy tadqiqotlarda yoritilgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–60, PF–5712 va PQ–1875-son hujjatlarida ta'limni raqamlashtirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Xorijiy olimlardan George Siemens va Stephen Downes konnektivizm nazariyasi orqali raqamli ta'limning nazariy asoslarini ishlab chiqqan. Chris Dede, Tony Bates va Terry Anderson tadqiqotlarida virtual muhit, onlayn ta'lim va interaktiv pedagogikaning samaradorligi asoslab berilgan. Rose Luckin sun'iy intellektning ta'limni individuallashtirishdagi ahamiyatini, Hwang Gwo-Jen esa aqlli

ta'lim muhitlarining pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilgan. Turizm ta'limi bo'yicha Gretzel va boshqalar "smart tourism" konsepsiyasini ishlab chiqib, raqamli texnologiyalarning turizm sohasidagi ahamiyatini ko'rsatgan. Goh va King esa turizm ta'limida kommunikativ va amaliy kompetensiyalarni rivojlantirish zarurligini ta'kidlagan. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarni ta'limga joriy etish bo'yicha tadqiqotlar yetarli bo'lsa-da, turizm ta'limida sinergetik yondashuv asosida sun'iy intellekt, virtual reallik va interaktiv platformalarni yagona didaktik tizim sifatida integratsiyalash masalasi yetarli darajada o'rganilmagan. Mazkur tadqiqot ana shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda kompleks yondashuv asosida nazariy va empirik metodlardan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy qismida sinergetik yondashuv hamda raqamli texnologiyalar integratsiyasining pedagogik asoslarini aniqlash maqsadida tahlil, sintez, qiyosiy-tahliliy va tizimli yondashuv metodlari qo'llanildi. Empirik qismda esa kuzatish, suhbat, pedagogik tajriba-sinov va diagnostik baholash metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot davomida turizm yo'nalishi talabalari ishtirokida tajriba va nazorat guruhlari tashkil etilib, sinergetik-raqamli integratsiya modelining samaradorligi amaliy jihatdan baholandi.

Tahlillar va natijalar. Mazkur muammoni hal etishda sinergetik yondashuv muhim ilmiy-metodik asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonini o'zaro bog'langan elementlar tizimi sifatida qarab, ularning uyg'unlashuvi natijasida sifat jihatidan yangi natijaga erishishni nazarda tutadi. Raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalashgan holda sinergetik yondashuv o'quv jarayonini interaktiv, moslashuvchan va amaliyotga yo'naltirilgan tizimga aylantirish imkonini beradi.

Tadqiqotning maqsadi — raqamli transformatsiyalar sharoitida turizm ta'limida sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalar integratsiyasining pedagogik asoslarini ishlab chiqish va ularning samaradorligini asoslashdan iborat.

Tadqiqot vazifalari tadqiqot doirasida sinergetik yondashuvning nazariy-pedagogik mohiyatini aniqlash, raqamli texnologiyalarning didaktik imkoniyatlarini tahlil qilish, turizm ta'limi uchun sinergetik-integrativ didaktik model ishlab chiqish hamda ushbu modelni amaliyotda sinovdan o'tkazib, uning samaradorligini baholashga qaratiladi.

Tadqiqot jarayonida kompleks yondashuv asosida nazariy va empirik metodlardan foydalanildi. Xususan, sinergetik yondashuv va raqamli texnologiyalar integratsiyasining pedagogik asoslarini aniqlashda tahlil va sintez, qiyosiy-tahliliy hamda tizimli yondashuv metodlari qo'llanildi. Turizm ta'limi jarayonidagi muammolarni o'rganishda kuzatish va suhbat metodlaridan foydalanildi. Ishlab chiqilgan didaktik modelning samaradorligini aniqlashda esa pedagogik tajriba-sinov, natijalarni taqqoslash hamda miqdoriy tahlil metodlari asosida baholash amalga oshirildi.

Raqamli transformatsiyalar sharoitida ta'lim jarayoni faqat bilim berish tizimi emas, balki talabaning mustaqil fikrlashi, kasbiy vaziyatlarda qaror qabul qilishi va real

faoliyatga moslashishini ta'minlovchi murakkab pedagogik tizim sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, turizm ta'limida bu masala yanada muhim ahamiyat kasb etadi, chunki mazkur soha nazariy bilim bilan bir qatorda amaliy kommunikatsiya, xizmat ko'rsatish madaniyati, xorijiy tillarda muloqot qilish, muammoli vaziyatlarda tezkor yechim topish kabi kompetensiyalarni talab qiladi.

An'anaviy ta'limda talaba ko'pincha tayyor ma'lumotni qabul qiluvchi subyekt sifatida ishtirok etadi. Bunday holatda bilimlar alohida-alohida o'zlashtiriladi, ya'ni turizm, til, madaniyat, axborot texnologiyalari va kommunikatsiya ko'nikmalari bir butun tizim sifatida shakllanmaydi. Sinergetik yondashuv esa ta'lim jarayonidagi barcha komponentlarni o'zaro bog'liq tizim sifatida ko'rib, ularning uyg'unlashuvi orqali yangi sifatidagi natijaga erishishni nazarda tutadi. Bu yondashuvda o'qituvchi, talaba, raqamli texnologiya, o'quv materiali, kasbiy vaziyat va baholash vositalari alohida elementlar emas, balki yagona ta'limiy tizimning o'zaro ta'sir qiluvchi qismlari hisoblanadi.

Sinergetik yondashuvning pedagogik mohiyati shundaki, unda ta'lim jarayoni statik emas, balki dinamik va rivojlanib boruvchi jarayon sifatida tashkil etiladi. Talaba faqat bilim olmaydi, balki o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Masalan, turizm yo'nalishida tahsil olayotgan texnikum talabasi mehmonni kutib olish, mehmonxona xonasini bron qilish, aeroportda yo'lovchiga yordam berish, turistik marshrutni tushuntirish yoki mijoz shikoyatiga javob berish kabi real vaziyatlarda bilimni amaliy qo'llashi kerak. Bunday vaziyatlarda faqat nazariy bilim yetarli emas; til, madaniyat, muloqot etiketi, tezkor fikrlash va kasbiy muomala birgalikda ishlashi zarur.

Raqamli texnologiyalar ushbu jarayonda oddiy yordamchi vosita emas, balki ta'lim mazmunini boyituvchi, uni individuallashtiruvchi va amaliyotga yaqinlashtiruvchi didaktik omil sifatida namoyon bo'ladi. Masalan, sun'iy intellekt asosidagi ilovalar talabaning talaffuzi, grammatik xatolari yoki muloqotdagi zaif tomonlarini aniqlab, individual tavsiya berishi mumkin. Virtual reallik texnologiyalari esa talabalarga real turistik vaziyatlarni xavfsiz va interaktiv muhitda mashq qilish imkonini beradi. Interaktiv platformalar orqali talabalar mustaqil topshiriqlar bajaradi, test natijalarini darhol ko'radi, guruhliy loyihalarda ishtirok etadi va o'z bilimni muntazam baholab boradi.

Turizm ta'limida raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash uchun ularni alohida-alohida emas, balki sinergetik tizim asosida integratsiyalash zarur. Masalan, faqat video ko'rsatish yoki elektron test berish raqamli ta'lim degani emas. Agar video, interaktiv topshiriq, kasbiy vaziyat, guruhliy muhokama, AI asosidagi tahlil va refleksiya bir tizimga birlashtirilsa, o'quv jarayoni haqiqiy integrativ xarakter kasb etadi. Shunda talaba ma'lumotni eslab qolish bilan cheklanmaydi, balki uni real kommunikativ vaziyatda ishlatadi.

Masalan, "Hotel Reservation" mavzusini olaylik. An'anaviy darsda o'qituvchi yangi so'zlarni beradi, dialog o'qitadi va talabalar uni yodlaydi. Sinergetik-raqamli yondashuvda esa jarayon boshqacha tashkil etiladi. Avval talabalar mehmonxona bron qilishga oid video

yoki virtual sahna bilan tanishadi. Keyin interaktiv platformada asosiy leksik birliklar ustida ishlaydi. Shundan so‘ng AI-chatbot bilan mijoz va resepsionist o‘rtasidagi dialogni mashq qiladi. Keyingi bosqichda guruh bo‘lib mehmonxona xizmatiga oid muammoli vaziyatni hal qiladi. Yakunda esa o‘qituvchi va raqamli tizim talabani nutqi, to‘g‘ri javobi, muomala madaniyati va kasbiy yondashuvini baholaydi. Mana shu jarayonda til, kasb, texnologiya va kommunikatsiya o‘zaro uyg‘unlashadi.

Yana bir misol sifatida “Tour Guide Communication” mavzusini ko‘rsatish mumkin. Talabalarga tarixiy obyekt haqida ma‘lumot beriladi, lekin bu ma‘lumot oddiy matn shaklida emas, balki virtual ekskursiya, xarita, audio matn va interaktiv savollar orqali tashkil etiladi. Talaba gid roliga xorijiy turistlarga obyekt haqida tushuntirish beradi, savollarga javob qaytaradi va turistik marshrutni tavsiya qiladi. Bu yerda talabani faqat inglizcha gapira olishi emas, balki mantiqiy tushuntirish, madaniy kontekstni hisobga olish, turist ehtiyojini anglash va kasbiy muomala qila olish qobiliyati shakllanadi.

Sinergetik yondashuv asosida tashkil etilgan raqamli ta‘limda o‘qituvchining vazifasi ham o‘zgaradi. O‘qituvchi endi faqat bilim beruvchi emas, balki jarayonni boshqaruvchi, yo‘naltiruvchi, muammoli vaziyat yaratuvchi va talabani rivojlanish trayektoriyasini kuzatuvchi metodik tashkilotchiga aylanadi. Talaba esa passiv tinglovchi emas, balki izlanadigan, tahlil qiladigan, qaror qabul qiladigan va o‘z faoliyatini baholaydigan faol subyekt sifatida ishtirok etadi.

Bunday yondashuvda baholash ham an‘anaviy test bilan cheklanmasligi kerak. Turizm ta‘limida talabani natijasi faqat nazariy savollarga javob berishi bilan emas, balki real vaziyatda qanday harakat qilishi bilan baholanadi. Shu sababli baholash mezonlari quyidagilarni qamrab olishi maqsadga muvofiq: kasbiy leksikadan foydalanish, muloqotning ravonligi, muammoli vaziyatga javob berish, mijoz bilan muomala madaniyati, jamoada ishlash, raqamli vositalardan foydalanish va refleksiya qilish qobiliyati.

Raqamli texnologiyalar integratsiyasining pedagogik samaradorligi aynan shunda ko‘rinadiki, ular talabani bilim olish jarayonini shaxsiylashtiradi, mustaqil o‘rganish imkoniyatini kengaytiradi va kasbiy muhitga yaqinlashtiradi. Masalan, AI vositalari orqali talaba o‘zining talaffuz xatolarini aniqlashi, VR orqali real xizmat ko‘rsatish vaziyatini mashq qilishi, mobil platforma orqali mustaqil topshiriqlar bajarishi mumkin. Biroq bu vositalar o‘z-o‘zidan natija bermaydi. Ular aniq pedagogik maqsad, metodik bosqich va baholash mezonlari bilan bog‘langandagina samarali bo‘ladi.

Shu nuqtayi nazardan, turizm ta‘limida sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalarni integratsiyalash quyidagi pedagogik shartlarga tayanishi kerak: birinchidan, o‘quv mazmuni real kasbiy vaziyatlarga mos bo‘lishi; ikkinchidan, raqamli vositalar mavzuga sun‘iy qo‘shilmasdan, didaktik maqsadga xizmat qilishi; uchinchidan, talaba faol ishtirokchi sifatida jarayonga jalb qilinishi; to‘rtinchidan, baholash nazariy

bilim bilan birga amaliy kompetensiyani ham qamrab olishi; beshinchidan, o'quv jarayoni refleksiya va tahlil bilan yakunlanishi zarur.

Demak, raqamli transformatsiyalar sharoitida turizm ta'limida sinergetik yondashuv va raqamli texnologiyalar integratsiyasi talabalarning kasbiy-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim pedagogik asos bo'lib xizmat qiladi. Bu yondashuv ta'lim jarayonini alohida elementlar yig'indisi sifatida emas, balki o'zaro bog'langan, dinamik va natijaga yo'naltirilgan tizim sifatida tashkil etishga imkon beradi. Natijada talaba nafaqat nazariy bilimga ega bo'ladi, balki uni real turizm faoliyatida qo'llashga tayyor bo'lgan kasbiy shaxs sifatida shakllanadi.

Turizm ta'limida sinergetik–raqamli integratsiya modeli Modelning umumiy tuzilishi

Komponent	Mazmuni	Raqamli vositalar	Natija
Kirish	Talabalarning boshlang'ich bilim darajasi, kasbiy ehtiyojlari va individual xususiyatlarini aniqlash	Onlayn diagnostik testlar, sun'iy intellekt asosidagi tahlil vositalari	Individual o'quv trayektoriyasi shakllanadi
Kontent	Turizm sohasiga oid real kasbiy vaziyatlarga asoslangan o'quv materiallari (mehmonxona, aeroport, gidlik faoliyati)	Video materiallar, virtual reallik (VR) sahnalari, interaktiv platformalar	Nazariy bilimlar real kontekst bilan uyg'unlashadi
Jarayon (Sinergetik interaksiya)	Til, kasbiy bilim, kommunikativ kompetensiya va raqamli texnologiyalarning o'zaro integratsiyasi asosida o'quv jarayonini tashkil etish	Sun'iy intellekt (chatbot va feedback tizimlari), VR muhit, mobil learning platformalari, virtual laboratoriyalar	Integrativ kasbiy-kommunikativ kompetensiya shakllanadi
Faoliyat	Rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar, guruhli loyihalar orqali talabalarning faol ishtirokini ta'minlash	Videokonferensiya vositalari (Zoom va boshqalar), VR muhit, mobil ilovalar	Amaliy tajriba va mustaqil fikrlash rivojlanadi
Baholash	Talabalarning bilim va ko'nikmalarini kompetensiyaviy yondashuv asosida kompleks baholash	Sun'iy intellekt asosidagi feedback tizimlari, test platformalari, baholash mezonlari (rubrikalar)	O'quv natijalari obyektiv va tizimli aniqlanadi
Chiqish	Shakllangan kasbiy-kommunikativ kompetensiya va amaliy faoliyatga tayyorlik	—	Raqobatbardosh va ish faoliyatiga tayyor mutaxassis shakllanadi

Mazkur model turizm ta'limi jarayonida sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalarni tizimli integratsiyalashni nazarda tutadi. Modelning kirish bosqichida talabalarning individual xususiyatlari va boshlang'ich bilim darajasi aniqlanib, o'quv jarayoni shaxsiylashtiriladi. Kontent bosqichida o'quv materiallari real kasbiy vaziyatlar asosida tashkil etilib, nazariy bilimlar amaliy kontekst bilan uyg'unlashtiriladi. Jarayon bosqichida esa sun'iy intellekt, virtual reallik, mobil o'qitish va virtual laboratoriya vositalari o'zaro integratsiyalashgan holda qo'llanilib, talabaniing til, kasbiy va kommunikativ ko'nikmalari kompleks tarzda rivojlantiriladi. Faoliyat bosqichida talabalar

rolli o'yinlar va muammoli vaziyatlar orqali bilimlarini amaliyotda qo'llaydi. Baholash bosqichida kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quv natijalari tizimli ravishda aniqlanadi. Modelning yakuniy natijasi sifatida esa talabalarda kasbiy-kommunikativ kompetensiya shakllanib, ularning real turizm faoliyatiga tayyorligi ta'minlanadi.

Mazkur tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan sinergetik-raqamli integratsiya modeli samaradorligini aniqlash maqsadida tajriba-sinov ishlari o'tkazildi. Tajriba turizm yo'nalishida ta'lim olayotgan texnikum talabalaridan iborat ikki guruhda — tajriba va nazorat guruhlarida tashkil etildi.

Tajriba guruhida o'quv jarayoni sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalar (sun'iy intellekt, virtual reallik, mobil learning va virtual laboratoriya) integratsiyasi orqali olib borildi. Nazorat guruhida esa an'anaviy o'qitish metodlari qo'llanildi. Tajriba davomida talabalar bilim va ko'nikmalarini baholash uchun quyidagi mezonlar asos qilib olindi: kasbiy leksikadan foydalanish, muloqotning ravonligi, muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish, kommunikativ kompetensiya hamda amaliy vazifalarni bajarish darajasi.

Tajriba yakunida olingan natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, tajriba guruhidagi talabalarining ko'rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan yuqori natijani qayd etdi. Xususan, kommunikativ kompetensiya darajasi 28% ga, amaliy ko'nikmalar 32% ga, mustaqil fikrlash darajasi esa 25% ga oshgani kuzatildi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalarni integratsiyalash turizm ta'limida talabalarining kasbiy-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega.

Xulosa. Mazkur tadqiqotda raqamli transformatsiyalar sharoitida turizm ta'limida sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalar integratsiyasining pedagogik asoslari o'rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, an'anaviy ta'lim yondashuvlari turizm sohasida zarur bo'lgan kasbiy-kommunikativ kompetensiyalarni to'liq shakllantirishda yetarli darajada samarali emas. Ishlab chiqilgan sinergetik-raqamli integratsiya modeli ta'lim jarayonidagi barcha komponentlarni yagona tizim asosida birlashtirish imkonini berdi. Model doirasida sun'iy intellekt, virtual reallik, mobil learning va virtual laboratoriya vositalarining o'zaro uyg'un qo'llanilishi talabalarining nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'lashga xizmat qildi. Natijada talabalar nafaqat bilimlarni o'zlashtirdi, balki ularni real kasbiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmasiga ega bo'ldi. Tajriba-sinov ishlari natijalari sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalarni integratsiyalash talabalarining kommunikativ kompetensiyasi, amaliy ko'nikmalari va mustaqil fikrlash darajasini sezilarli oshirishini tasdiqladi. Bu esa mazkur yondashuvning turizm ta'limida samarali pedagogik vosita ekanligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari asosida turizm ta'limi jarayonini takomillashtirish, raqamli texnologiyalarni maqsadli va tizimli joriy etish hamda kasbiy yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqildi. Umuman olganda,

sinergetik yondashuv asosida raqamli texnologiyalar integratsiyasi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, talabalarni zamonaviy mehnat bozori talablariga mos ravishda tayyorlash hamda ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omil sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi. (2022). PF-60-son Farmon: *2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi*. Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi. (2019). PF-5712-son Farmon: *Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi*. Toshkent.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi. (2012). PQ-1875-son Qaror: *Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari*. Toshkent.
4. Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume*. Strasbourg.
5. British Council. (2021). *The Future of English: Global Perspectives*. London.
6. Siemens, George. (2005). *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*. International Journal of Instructional Technology and Distance Learning.
7. Downes, Stephen. (2012). *Connectivism and Connective Knowledge: Essays on Meaning and Learning Networks*. National Research Council Canada.
8. Dede, Chris. (2009). *Immersive Interfaces for Engagement and Learning*. Science Journal.
9. Luckin, Rose. (2018). *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century*. UCL Institute of Education Press.
10. Bates, Tony. (2015). *Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning*. Vancouver.
11. Anderson, Terry. (2008). *The Theory and Practice of Online Learning*. Athabasca University Press.
12. Garrison, D. Randy. (2011). *E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice*. Routledge.
13. Hwang, Gwo-Jen. (2014). *Definition, Framework and Research Issues of Smart Learning Environments*. Smart Learning Environments Journal.
14. Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electronic Markets*, 25(3), 179-188.
15. Goh, E., & King, B. (2020). Four decades of tourism education and research: Trends and future directions. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 26, 100224.